

מופשות, עמ' I

הדוגמה בטיבית מ-Morris Halle and G. N. Clements (1983) *Problem Book in Phonology: A Workbook for Introductory Courses in Linguistics and in Modern Phonology*. MIT Press

1. שימו לב להגיית שתי המילים האלה באנגלית אמריקאית ([r]= [D]):

'רכיבה'	[rayDɪŋ]	riding
'כתיבה'	[ræyDɪŋ] ¹	writing

הנה שתי השערות אפשריות לגבי הייצוג התשתיתי.

השערה א': המילים riding ו-writing מהוות זוג מזערי. אנחנו רואים כאן הוכחה ש-[ay] ו-[äy] נמצאים בתפוצה מנוגדת, וכך יש לראות ב-[ay] ו-[äy] שתי פונמות נפרדות באנגלית אמריקאית. הייצוגים התשתיתיים (בהנחה ש-[D] היא אלופון של /t/ ו-[ŋ] היא פונמה באנגלית) הם /raytɪŋ/ ו-[ræytɪŋ].

השערה ב': ההבדל בהגיית שתי המילים riding ו-writing קשור להבדל בהגיית המילים [rayd] ride ו-[ræyt] write. בדרך כלל, תנועה מתבצעת יותר קצרה לפני עיצור לא-קולי. זאת הסיבה להבדל בין ride ל-write. כאשר מוסיפים ing, שתי הפונמות /t/ ו-/d/ הופכות למקיש קולי וכך מנוטרל ההבדל ביניהן. אך הפונולוגיה "מודעת" לכך שה-[D] ב-riding היא קולי בייצוג התשתיתי ואולם ה-[D] ב-writing אטום, ומתקן את הגיית התנועות לפי הקוליות התשתיתיות. הייצוגים התשתיתיים הם אפוא /raydɪŋ/ ו-[ræytɪŋ]. הניגוד הפונטי בתנועות מבטא ניגוד תשתיתי בעיצורים!

- א. איזו משתי ההשערות מפיקה ייצוגים תשתיתיים יותר קרובים לפונטיקה?
- ב. איזו מתארת יותר טוב את המצב האמיתי? זאת אומרת, איזו מהווה ניתוח פונולוגי יותר טוב לאנגלית?
- ג. מהתשובות ל-א' ו-ב', איזו מסקנה אפשר להסיק לגבי ייצוג תשתיתי ביחס לפונטיקה השטחית?

¹ ההגייה המדויקת של התנועה משתנה בין דיאלקט לדיאלקט, אבל היא תמיד יותר קצרה מ-[ay]. ההגייה הנפוצה ביותר היא [ey], אבל באזורים מסוימים מבטאים אותה [ay].

מופשות, עמ' 2

2. תתבוננו במילים הבאות (מספרים) בטיבטית מודרנית (דיאלקט להסה). (התעתיקים הם ממושטים ואינם מפרטים בדיוק את הגיית התנועות).

1.	ju	'עשר'	.7	gu	'תשע'
2.	ji	'אחת'	.8	ju	'תשע עשרה'
3.	juji	'אחת עשרה'	.9	ju	'תשעים'
4.	si	'ארבע'	.10	na	'חמש'
5.	ju	'ארבע עשרה'	.11	ju	'חמש עשרה'
6.	si	'ארבעים'	.12	ju	'חמישים'

א. מהו סדר המורפמות במספרים בטיבטית?

עשרה'ים (11, 14, 15, 19)
עשרות (40, 50, 90)

ב. מה קורה כאשר מחברים את המורפמות אחת לשנייה? איך אפשר להסביר זאת?

טיבטית הינה שפה סינטיבטית (ענף טיבטו-בורמית) עם כמיליון דוברים, לרוב בטיבט (הנמצאת תחת שלטון סין). בבירה להסה יש 255,000 אנשים.

